

MEMORIE VAN ANTWOORD
(Ingezonden 27 maart 1956)

No. 7

Met voldoening constateert de ondergetekende, dat, blijkens het Voorlopig Verslag, men bij de behandeling van dit wetsontwerp in de afdelingen der Kamer zich algemeen met de voorgestelde wijzigingen kan verenigen. Het verheugt hem, dat vele leden de principiële betekenis van het vooropstellen van het onderling overleg in het Voorlopig Verslag nog eens onderstrepen en verklaren met de gekozen constructie zeer wel te kunnen instemmen. Dat, zoals deze leden stellen, door de thans voorgestelde constructie de enkele jaren geleden bestaande tegenstellingen op gelukkige wijze tot een oplossing zijn gebracht, kan de ondergetekende ten volle beamen. Hij nam er goede nota van, dat deze leden hun steun aan het ontwerp zouden geven.

Met instemming nam de ondergetekende kennis van de opmerkingen van vele andere leden, die er hun voldoening over uitten, dat het mogelijk is gebleken een figuur voor het toezicht te vinden, die haar oorsprong vindt in overleg tussen de circulatiebank en het overige bankwezen. Met deze leden verheugt de ondergetekende zich, dat de gevonden oplossing aansluiting heeft kunnen vinden bij de traditionele samenwerking tussen de Nederlandsche Bank en het particuliere bankwezen.

In antwoord op de desbetreffende vraag van deze leden wil de ondergetekende gaarne mededelen, ten aanzien van welke punten bij het overleg over de inhoud, die in dit ontwerp aan de wettelijke regeling dezer materie wordt gegeven, men van algehele overeenstemming verwijderd is gebleven.

Zoals het bestuur van de Vereeniging voor den Effectenhandel mededeelde, betreurden verschillende leden van dat bestuur het, dat opzet en karakter van de nieuwe wet ertoe zullen leiden, dat een aantal firma's van leden der drie organisaties op het gebied van de effectenhandel buiten de categorie der geregistreerde kredietinstellingen zullen vallen, uitsluitend omdat de omvang van hun bedrijf niet groot genoeg is. Dit feit, waarvan naar buiten blijkt wordt gegeven, doordat de namen dezer firma's niet overeenkomstig artikel 7 van de wet wordt bekendgemaakt in de *Nederlandse Staatscourant*, kan, aldus het bestuur, naar het oordeel dezer bestuursleden leiden tot achterstelling van deze leden. Gelet op het karakter der vereniging, welke grote en kleine bedrijven van de meest uiteenlopende aard kent, blijft, naar de mening dezer bestuursleden, niet te voorzien voor welke leden in de praktijk door toepassing van de wet in de voorgestelde vorm nadeel zal gaan ontstaan. Verzocht werd in dit verband, artikel 7 van het ontwerp te doen vervallen.

De ondergetekende merkt naar aanleiding hiervan op, dat één van de aan de wet ten grondslag liggende gedachten, welke door een bepaling, als vervat in artikel 7, worden gerealiseerd, deze is, dat de openbaarmaking van het register der kredietinstellingen de gelegenheid schept, dat het publiek zich zekerheid kan verschaffen of een (krediet-)instelling al dan niet onder het toezicht van de Nederlandsche Bank staat. Deze bepaling is uiteraard met name van betekenis met het oog op het bedrijfseconomisch toezicht, dat wordt uitgeoefend in het belang van crediteuren. Schrapping van de bepalingen van artikel 7 zou derhalve het in de wet neergelegde systeem van een

zeer belangrijk element beroven. Ook lijkt het onredelijk, uit vrees voor discriminatie tussen de leden der vereniging te verzoeken, de publikatie van alle afdelingen van het register achterwege te laten. Daarbij is het weinig waarschijnlijk te achten, dat de publikatie van het register op de duur aanleiding zou geven tot discriminatie, te minder omdat in dezen een suggestie van de vereniging met betrekking tot de wettelijke aanduiding dezer groep kredietinstellingen is overgenomen. De naam effectenkredietinstellingen geeft duidelijk aan de andere geaardheid van dit bedrijf, vergeleken met de commissarissen in effecten.

Ten aanzien van de inhoud van de voorgestelde regeling heeft de Nederlandse Spaarbankbond, te Amersfoort, opgemerkt, dat hij het in hoge mate betreurt, dat de mogelijkheid tot bescherming van het woorddeel „spaar” geen werkelijkheid zal worden. Ook al geeft het enige voldoening, dat de woorden „spaarbank” „spaarbankboekje” e.d. beschermd zullen kunnen worden, toch voelt de bond het als een groot gemis, dat het gebruik van het woorddeel „spaar” niet wordt beschermd. Op zijn minst zou de bond gaarne zien, dat ook de bescherming van het woord „spaarboekje” in de wet zou worden mogelijk gemaakt.

Naar aanleiding van deze opmerkingen van de bond is geantwoord, dat er verschillende vormen van sparen bestaan naast het sparen in de vorm van het doen van inleggingen bij spaarbanken. Het zou uit dien hoofde te ver gaan, indien het woord „sparen”, of vormen daarvan, uitsluitend ten behoeve van de spaarbanken zou worden beschermd. Bescherming van het woord „sparen” of vormen daarvan valt buiten het bestek van de Wet toezicht kredietwezen. Misverstand bij het publiek nopens het feit of het zijn middelen toevertrouwt aan een spaarbank dan wel aan een instelling of onderneming van geheel andere aard is bij de huidige ontwikkeling nauwelijks te verwachten. Voor zover een dergelijk misverstand al mocht bestaan, is de bescherming van het woord spaarbank of vormen daarvan ruim voldoende. Op grond van een en ander is dan ook geen gevolg gegeven aan de suggesties van de Spaarbankbond.

De hierbedoelde leden, die erkennen, dat de betekenis van de mogelijkheid tot geldschepping, die het moderne bankwezen heeft verkregen, ertoe moet leiden, dat de circulatiebank naast de beide gebruikelijke instrumenten over additionele instrumenten beschikt, stellen zich bij nadere beschouwing van de in artikel 10, lid 7, opgesomde algemene voorschriften de vraag of voor alle drie genoemde categorieën dezelfde procedure van totstandkoming juist is.

Naar aanleiding hiervan merkt de ondergetekende op, dat hij geen reden ziet waarom het juist zou zijn voor de drie categorieën algemene voorschriften, welke artikel 10, lid 7, kent, verschillende procedures van totstandkoming in te voeren. Uiteraard kan het ene voorschrift qua omvang en intensiteit van meer belang zijn dan het andere, doch het is niet bij voorbaat gezegd, dat dit belang stijgt in de volgorde, waarin deze voorschriften in het zevende lid zijn opgenomen. Naar zijn oordeel is er dan ook geen reden, verschillende procedures voor deze onderscheidene voorschriften vast te stellen.

De ondergetekende zou het evenmin juist achten, dat de bepalingen van artikel 10, lid 3 e.v., eerst in werking kunnen treden, nadat bij een nadere wet is vastgesteld, dat er omstandigheden aanwezig zijn, waarin de bank genoemde bepalingen moet kunnen toepassen wegens actuele behoefte daaraan. Zijns inziens betekent deze suggestie een algehele miskenning van de bij artikel 9 van de Bankwet 1948 aan de Nederlandsche Bank opgedragen taak, welke uitvoering zo nodig een onmiddellijk ingrijpen van de centrale bank kan vereisen. Naar zijn mening is het dan ook juist, dat voor al deze algemene voorschriften geldt, dat zij binnen drie maanden na hun totstandkoming aan de Staten-Generaal ter bekrachtiging dienen te worden voorgelegd. Bovendien wordt vóór hun totstandkoming de Bankraad gehoord.

Ten aanzien van de vraag, gesteld door verscheidene leden, die — zoals de ondergetekende tot zijn genoegen constateert — met de voorgestelde wijzigingen konden instemmen, of

het overleg zich wel moet beperken tot de centrale bank en de kredietinstellingen en of niet op de een of andere wijze het bedrijfsleven daarbij betrokken moet worden, merkt de ondergetekende het volgende op. Gewoonlijk zullen de vereiste maatregelen tot stand komen als vrucht van overleg tussen de bank en de organisaties der kredietinstellingen. Nu acht de ondergetekende het contact tussen de kredietinstellingen en het bedrijfsleven wel van zodanige aard, dat het bankwezen op de hoogte is van de bestaande wensen van het bedrijfsleven. Ook de Nederlandsche Bank houdt regelmatig door haar raad van commissarissen en door de Bankraad contact met figuren uit het bedrijfsleven, zodat de ondergetekende niet twijfelt of de bank zal ook met de gevoelens van het bedrijfsleven op de hoogte zijn. Er is dus geen enkele aanleiding, andere organen, als b.v. de Sociaal-Economische Raad, bij dit overleg te betrekken.

Wat betreft de vraag van de hierbedoelde leden nopens het behoud van de mogelijkheid van kwalitatieve kredietcontrole, merkt de ondergetekende op, dat hij aan een eventuele kwantitatieve kredietcontrole verreweg de voorkeur zou geven. Dit neemt niet weg, dat zijns inziens omstandigheden zich kunnen voordoen, waarin kwalitatieve kredietrestricties een gewenste steun voor de monetaire politiek kunnen vormen.

Het verheugt de ondergetekende, dat verschillende leden, die hun bezwaren van destijds tegen deze wet in herinnering brachten, thans gaarne erkennen, dat de gewijzigde vaststelling aan hun voornaamste bedenkingen tegemoet komt. Hij betreurt, dat hij deze leden nog niet heeft kunnen overtuigen van de noodzaak van deze wet anders dan met betrekking tot de bewaking van solvabiliteit en liquiditeit.

Ten aanzien van het betoog van verschillende andere leden, die tot voldoening van de ondergetekende ook hun instemming betuigen met de voorgestelde regeling, merkt de ondergetekende op, dat dit betoog licht de indruk zou kunnen wekken, dat in Engeland het toezicht op het kredietwezen geheel op conventies steunt. In feite moge dit het geval zijn, maar de ondergetekende zou er volledigheidshalve toch op willen wijzen, dat de Bank of England Act ook een bevoegdheid bevat, krachtens welke de Gouverneur aanbevelingen kan doen aan banken en deze zo nodig, met goedkeuring van de Chancellor of the Exchequer, kan doen volgen door bindende directieven. Overigens is de ondergetekende met deze leden van mening, dat in het ontwerp een gelukkige tussenoplossing is gevonden tussen conventie en codificatie.

Dat aan de oude wet onmiskenbaar ten grondslag lag de tendens om het bankwezen te nopen een grote portefeuille schatkistpapier blijvend aan te houden, moet de ondergetekende met kracht betwisten. Een dergelijk streven heeft nooit bij de Regering voorgezet. De ondergetekende wijst erop, dat het grote bezit aan schatkistpapier bij de banken het gevolg was van de oorlogsomstandigheden en hun nasleep, waarbij bij gebrek aan andere uitzettingsmogelijkheden de mogelijkheid tot het nemen van schatkistpapier de banken niet onwelkom moet zijn geweest.

Erkend kan worden, dat aan schatkistpapier, indien dit in een groot volume in omloop is, geen wezenlijke liquiditeit uit algemeen oogpunt kan worden toegekend, doch naar de mening van de ondergetekende kunnen zich ook omstandigheden voordoen, waarin de kredietverlening aan de particuliere sector een illiquide karakter krijgt. De voorgestelde regeling wekt naar de mening van de ondergetekende geenszins de indruk als zou het bankkrediet aan de particuliere sector moeten worden ingekrompen.

Het verleden geeft naar zijn mening ook in geen enkel opzicht aanleiding tot een veronderstelling als zou een dergelijk streven doel van het toezicht op het kredietwezen vormen. De cijfers nopens de kredietverlening der representatieve handelsbanken sinds ultimo 1948 tonen immers een aanmerkelijke verschuiving aan van de kredietverlening ten gunste van de particuliere sector, zoals blijkt uit het hierbij afgedrukte overzicht, ontleend aan tabel 28 op blz. 75 van het verslag over 1954 van de Nederlandsche Bank.

(in miljoenen gulden)

Ultimo	Nederl. schatkist- papier (waaronder schatkistcertificaten)	Kredietverlening private sector
1948	3517	943
1949	3596	959
1950	2943	1135
1951	3020	1348
1952	3670	1370
1953	3041	1686
1954	2783	2102

Dat de invloed van een vergrote kredietgeving aan de particuliere sector op de totale geldhoeveelheid volkomen kan worden geneutraliseerd door een verminderend beroep van de Overheid op het bankwezen is in zijn algemeenheid inderdaad juist en onder omstandigheden kan zulks ook werkelijk geschieden. Naar het oordeel van de ondergetekende kan echter niet worden volgehouden, dat de kredietgeving aan de Overheid steeds zou moeten wijken voor die aan de particuliere sector. Het desbetreffende betoog van deze leden, uitmondende in de stelling, dat de kredietverlening aan de particuliere sector, die bedrijfseconomisch verantwoord is, niet mag worden beperkt, wijst de ondergetekende nadrukkelijk af. Uit dit betoog blijkt een volledige miskenning van de sociaal-economische aspecten van de kredietverlening en daarmede van de doelstellingen van dit wetsontwerp, dat blijkt een andere uitlating van deze leden hun instemming heeft.

Alhoewel de ondergetekende de visie, welke de hier aan het woord zijnde leden hebben over het monetaire karakter van de Postchèque- en girodienst, in grote trekken deelt, kan hij desondanks niet beamen, dat het een lacune in de wet is, dat de Postchèque- en girodienst daaraan niet is onderworpen. In artikel 7, tweede lid, van de Postwet 1954 is de regeling van het monetaire beleid ten aanzien van de Postchèque- en girodienst opgedragen aan de Minister, belast met de zorg voor de zaken van het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie, en aan de Minister van Financiën. Het zou staatsrechtelijk een bedenkelijke figuur zijn, indien de in genoemd artikel aan deze beide Ministers gegeven bevoegdheden zouden worden aangevuld met en eventueel doorkruist door bevoegdheden van de Nederlandsche Bank op grond van de Wet toezicht kredietwezen.

De ondergetekende meent dan ook, dat de regeling van het monetaire beleid ten aanzien van deze Overheidsdienst dient te geschieden op basis van genoemd artikel 7, tweede lid, van de Postwet 1954 en wel op zodanige wijze, dat daarin de onderkenning van deze dienst als geldscheppende instelling volledig tot haar recht komt. Met name is het gewenst en mogelijk, voor de Postchèque- en girodienst op deze basis een regeling, strekkende tot het aanhouden van kasreserves bij de Nederlandsche Bank op materieel gelijke voet als met het bankwezen is overeengekomen, tot stand te brengen. Over deze aangelegenheid is de ondergetekende reeds geadviseerd door de directie van de Nederlandsche Bank en ook bij zijn ambtgenoot van Verkeer en Waterstaat heeft hij hiervoor volledig begrip ontmoet. Hij vertrouwt derhalve, dat in de naaste toekomst aan de verlangens van de hier aan het woord zijnde leden, die hij onderschrijft, zal worden tegemoetgekomen.

Naar aanleiding van de vraag van sommige leden, waarom het gemis van ervaring met het sociaal-economisch toezicht er eertijds toe heeft geleid, nog geen beslissing te nemen t.a.v. het al dan niet permanente karakter van dit toezicht, terwijl deze reden thans blijkbaar geen belemmering meer vormt voor een blijvende regeling der bevoegdheden op sociaal-economisch terrein, merkt de ondergetekende het volgende op. Bij de behandeling van de bestaande Wet toezicht kredietwezen in de Tweede Kamer der Staten-Generaal bestond er verschil van mening over de vraag of de bevoegdheden met betrekking tot het sociaal-economisch toezicht van tijdelijke dan wel per-

manente aard zouden dienen te zijn. De wens werd toen geuit om een beslissing over deze vraag uit te stellen en de werking van de voorgestelde wet voorlopig aan een bepaalde tijdsduur te binden, opdat in die tussentijd ervaring met de toepassing der wet zou kunnen worden opgedaan. Zoals in de Memorie van Toelichting bij het onderhavige ontwerp van wet is uiteengezet, zijn de monetaire omstandigheden de laatste jaren van dien aard geweest, dat voorschriften nopens het sociaal-economisch toezicht niet behoeften te worden gegeven. De mogelijkheid om de ratio van dergelijke voorschriften aan de ervaring te toetsen heeft zich derhalve niet gerealiseerd. In de Memorie van Toelichting heeft de ondergetekende echter tevens uiteengezet, waarom hij niettemin een permanente bevoegdheid tot het treffen van maatregelen van sociaal-economische aard onmisbaar achtte. Hij voegde daaraan evenwel toe de opmerking, dat de vorm, waarin deze bevoegdheid thans is gerealiseerd, en de daaraan verbonden procedure voldoende waarborgen bevatten voor een verantwoorde en evenwichtige toepassing en dat hij vertrouwde, dat met deze regeling de controversen rond artikel 10 der wet uit de weg zouden zijn geruimd. Er is geen sprake van, dat deze soepele regeling, alsmede de spoedige indiening van het ontwerp in verband staan met enigerlei aandrang van grote banken, zoals de hierbedoelde leden suggereren. De spoedige indiening houdt logischerwijze verband met het feit, dat de werking van de bestaande wet destijds met twee jaren is verlengd tot 1 januari 1957, zodat het zaak was begin 1956 tot indiening van een wetsontwerp te geraken.

Wat betreft de opmerking van weer andere zijde nopens de mededelingen in jaarverslagen van spaarbanken over de op hen door de Nederlandse Spaarbankbond uitgevoerde controle, merkt de ondergetekende op, dat de wijze, waarop deze spaarbanken menen van een dergelijke controle melding te moeten maken, een zaak is, die zij zelf dienen te beoordelen.

Van de vraag of de ondergetekende met een dergelijke wijze van verslaggeving instemt, zou hij zich dan ook willen distantiëren, terwijl uit het voorgaande volgt, dat hij evenmin aanleiding heeft gevonden tot het doen van enigerlei stap in verband met deze wijze van verslaggeving. Ook de Nederlandsche Bank heeft hiertoe geen aanleiding gevonden.

Desgevraagd heeft de Nederlandse Spaarbankbond medegedeeld, dat hij in het algemeen geen bemoeienis heeft met de wijze, waarop de spaarbanken in hun jaarverslagen melding maken van de uitgeoefende controle.

Artikelen

Artikel 1, onder d. Toen uit onderzoekingen van de Nederlandsche Bank is komen vast te staan, dat een groot aantal commissionairs in effecten niet in belangrijke mate hun bedrijf maken zowel van kredietverlening als van het aannemen van gelden a deposito, is dit de reden geweest deze categorie buiten de Wet toezicht kredietwezen te plaatsen. Consequentie daarvan is, dat ook het bedrijfseconomisch toezicht op deze categorie komt te vervallen. Of dit wenselijk is, is een vraag, die eigenlijk buiten het kader van het onderhavige ontwerp is komen te vallen. Met erkenning van de mogelijkheid, dat hier problemen kunnen liggen, zou de ondergetekende zich in het raam van de behandeling van dit ontwerp van wet derhalve van het uitspreken van een oordeel over deze aangelegenheid willen onthouden.

Naar aanleiding van de vraag over de norm, die zal worden aangenomen voor hen, die in belangrijke mate hun bedrijf maken van het aannemen van gelden a deposito en van het verlenen van kredieten in de categorie geregistreerde kredietinstellingen, kan de ondergetekende mededelen, dat de Nederlandsche Bank zowel voor de deposito's als voor de kredieten denkt aan een bedrag van f 100 000. Uiteraard gaat het hier om een interne norm, die de bank, naar de ondergetekende verwacht, op een soepele wijze zal toepassen, waarbij van geval tot geval zal worden beoordeeld in hoeverre bepaalde instellingen geacht moeten worden effectenkredietinstelling te zijn, uiteraard in overleg met belanghebbenden. Zoals bekend, staat het deze vrij tegen de beslissing van de bank ter zake in beroep te komen.

Artikel 10, lid 7. De meer beperkte omschrijving onder *b* is stellig zeer bruikbaar: De wijziging is uitsluitend van redactionele aard en betekent niet, dat de beperking der kredietuitzetting of belegging niet meer belichaamd kan worden in de relatering aan andere gegevens.

De beperkte omschrijving onder *c* van dit artikel is zeer wel hanteerbaar. Het achterwege laten van de in de huidige tekst van artikel 10, lid 7, onder *c*, voorkomende woorden „of van kredieten die een bepaalde omvang te boven gaan, dan wel het verbod van het verlenen van bepaalde soorten of vormen van kredieten of van kredieten, die een bepaalde omvang te boven gaan zonder voorafgaande toestemming van de Bank”, berust op de overweging, dat er geen behoefte bestaat aan zodanige kwalitatieve kredietcontrole, welke inhoudt, dat kredieten boven een bepaalde omvang verboden of beperkt zouden kunnen worden of wel het verlenen van bepaalde soorten of vormen van krediet of van individuele kredieten boven een bepaalde omvang zou zijn gebonden aan de voorafgaande toestemming van de bank.

In de nieuwe redactie kan de kwalitatieve kredietcontrole derhalve alleen betrekking hebben op soorten en vormen van kredieten in hun algemeenheid.

Artikel 21, lid 3. Ter voldoening aan het verzoek van sommige leden volgt hieronder een nadere uiteenzetting nopens deze bepaling.

Het toezicht op het kredietwezen strekt zich ook uit tot het hier te lande gevestigde deel van buiten Nederland gevestigde kredietinstellingen. De gestie van de elders gevestigde „moederinstelling” van een dergelijk bedrijf onttrekt zich uiteraard aan de waarneming van de Nederlandsche Bank. De thans geldende regeling is voor de toepassing van het sociaal-economisch toezicht wel voldoende, doch schiet te kort bij de uitvoering van het toezicht in het belang van de solvabiliteit van kredietinstellingen. Ten einde hierin enigszins te voorzien, is in het ontworpen lid 3 omschreven, wat onder het eigen vermogen van filialen wordt verstaan. Indien immers de bank richtlijnen gaat geven voor de solvabiliteit, dienen de filialen over het vereiste werkvermogen hier te lande te beschikken, desnoods door overmaking van de „moederinstelling” in het buitenland te vragen. De ratio dezer bepaling is hierin gelegen, dat het reëel aanhouden van werkkapitaal hier te lande de verhaalsmogelijkheden van crediteuren vergroot. Uit een oogpunt van gelijke concurrentiepositie is het voorts van belang, dat richtlijnen voor de solvabiliteit evenzeer drukken op de filialen van buitenlandse banken als op Nederlandse banken.

Deze Memorie van Antwoord gaat vergezeld van een Nota van Wijzigingen met toelichting, waarbij enkele wijzigingen van ondergeschikt belang in het ontwerp van wet worden aangebracht.

*De Minister van Financiën,
VAN DE KIEFT.*